หนังสือพิมพ์ มติชน
วันที่ ๑๑ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ หน้า ๑ (ล่างซ้าย)
หัวข้อข่าว หมอดินอาสาเมืองพะเยา ทำเกษตรอินทรีย์ผสมผสานพื้นที่ ๔ ไร่

หมอดินอาสาเมืองพะเยา ทำเกษตรอินทรีย์ผสมผสานบนพื้นที่ 4 ไร่ เข้าสู่ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) ได้ผลผลิตอินทรีย์ 100% กำหนดราคาขายเอง สูงกว่าราคาตลาด

ปัจจุบันการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว เนื่องจาก ทั้งผู้บริโภคและผู้ผลิตหันมาใส่ใจเรื่องของความปลอดภัยต่อสุขภาพกันมากขึ้น กรมพัฒนาที่ดิน ถือเป็นหน่วยงานหนึ่ง ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจังมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งนอกจากจะให้การสนับสนุนด้านองค์ความรู้และปัจจัยการผลิตทางการเกษตรที่จำเป็นสำหรับการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์แล้ว ยังส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกรที่มีความพร้อมได้เข้าสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยเฉพาะการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) ซึ่งเป็นระบบที่ให้เกษตรกรรายย่อย สามารถผลิตเกษตรอินทรีย์ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แลกเปลี่ยนทัศนคติ ระหว่างเกษตรกรกับผู้บริโภคในท้องถิ่น รวมถึงผู้ประกอบการและนักวิชาการจากหน่วยงานรัฐ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยสมาชิกในกลุ่ม จะร่วมกันตรวจสอบรับรองมาตรฐานการผลิตที่ปลอดสารเคมีซึ่งกันและกันบนพื้นฐานของความไว้วางใจ

นายจำนงค์ นาคประดับ หมอดินอาสาประจำตำบลเมืองพะเยา และเป็นหมอดินอาสาดีเด่นกรมพัฒนาที่ดิน ประจำปี 2564 ผู้ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำเกษตรอินทรีย์มานานกว่า 8 ปี และยังเป็นเกษตรกรรายแรกและรายเดียวในจังหวัดพะเยาที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย (Organic Thailand) สำหรับพืชผัก เปิดเผยว่า เริ่มทำการเกษตรแบบผสมผสานมาตั้งแต่ปี 2548 เพราะเล็งเห็นว่าจะเป็นแนวทางแห่งการสร้างความมั่นคงในอาชีพได้ดีกว่าการทำเกษตรเชิงเดี่ยว จึงจัดสรรพื้นที่ทำกิน 4 ไร่ ออกเป็นพื้นที่ปลูกผักสวนครัว เช่น ผักคะน้า ผักชีฝรั่ง ผักหวานบ้าน ชะอม กะหล่ำปลี ผักเหลียง ถั่วฝักยาว แตงกวา ตะไคร้ โหระพา กะเพรา จำนวน 1 ไร่ พื้นที่ปลูกไม้ผล จำนวน 1 ไร่ 3 งาน ขุดสระน้ำ จำนวน 1 ไร่ และเป็นที่อยู่อาศัย 1 งาน แต่เนื่องจากพื้นที่ทำการเกษตรเป็นชุดดินสันทราย (Sai) กลุ่มชุดดินที่ 22 พบปัญหาเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงกรดจัด (pH 4.5-5.5) ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ จึงได้ปรับปรุงบำรุงดินตามผลการวิเคราะห์ดิน มีการประยุกต์ใช้นวัตกรรมของกรมพัฒนาที่ดินร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นมาแก้ไขปัญหา เช่น การปรับปรุงดินที่เป็นกรดโดยการใช้โดโลไมท์ ใช้ปุ๋ยพืชสด

หว่านแล้วไถกลบ และเพิ่มคุณภาพดินด้วยการใช้สารซุปเปอร์ พด. 2 ผลิตน้ำหมักชีวภาพ จากผลไม้สุก 4 ชนิด ได้แก่ กล้วยน้ำว้า มะละกอ ฟักทอง และสับปะรด ผสมกับเปลือกกุ้ง เปลือกไข่ไก่ นอกจากนี้ ยังใช้สารเร่งซุปเปอร์ พด. 7 มาผลิตสารไล่แมลงจากสมุนไพรอีกด้วย ทั้งนี้ มองว่า หัวใจสำคัญของการทำเกษตรอินทรีย์ คือ เรื่องความอุดมสมบูรณ์ของธาตุอาหารในดิน ดังนั้น ในการทำเกษตรอินทรีย์ จำเป็นจะต้องหาอินทรียวัตถุต่างๆ มาคลุมหน้าดินอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นฟาง ใบไม้ ซึ่งอินทรียวัตถุเหล่านี้ จะกลายเป็นอาหารของสิ่งมีชีวิตและจุลินทรีย์ในดิน ทำให้ดินฟื้นกลับมามีชีวิตอีกครั้งหนึ่ง รวมถึงการไม่ใช้สารเคมีต่างๆ ก็ยังจะช่วยให้ดินสามารถฟื้นความสมบูรณ์ได้อย่างรวดเร็ว ทำให้พืชที่ปลูกมีความแข็งแรง ต้านทานต่อโรคและแมลง และผลผลิตที่สูงขึ้น

นายจำนงค์ กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า ปัจจุบัน นอกจากทำหน้าที่หมอดินอาสา ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในการเป็นตัวแทนของกรมพัฒนาที่ดิน ทั้งในด้านเป็นวิทยากรด้านการพัฒนาที่ดิน และการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ให้กับกลุ่มหรือเกษตรกรที่สนใจด้านการพัฒนาที่ดินให้ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้นแล้ว ยังชักชวนเพื่อนบ้านในชุมชนที่ทำเกษตรอินทรีย์ จัดตั้งวิสาหกิจชุมชน "กลุ่มปลูกผักปลอดภัยตำบลบ้านตุ่น" ขึ้น เพื่อร่วมกันผลิตสินค้าอินทรีย์จำหน่าย ซึ่งมีผู้บริโภคให้การตอบรับเป็นอย่างดี ทั้งตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ในห้างสรรพสินค้า TOP และตลาดสีเขียว โดยผลผลิตที่ได้จากการทำเกษตรอินทรีย์ระบบรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) จะจำหน่ายได้ในราคาสูง และเราสามารถกำหนดราคาได้เอง ยกตัวอย่าง ผักคะน้า ราคาจำหน่ายในตลาดทั่วไปอาจจะอยู่ที่กิโลกรัมละ 25 บาท แต่หากเป็นผักคะน้าที่ปลูกในระบบ PGS ราคาจะเฉลี่ยที่กิโลกรัมละ 35-40 บาท เป็นต้น ทั้งนี้ กลุ่มจะทำสัญญาตกลงราคากับผู้ประกอบการแบบปีต่อปี แม้ราคาผลผลิตในท้องตลาดทั่วไปจะมีราคาตกลงในบางสถานการณ์ แต่ผลผลิตของกลุ่มก็ยังจำหน่ายได้เท่าเดิม นอกจากนี้ ยังได้จัดตั้งกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ เพื่อจำหน่ายให้สมาชิกในราคายุติธรรม เป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรลด ละ เลิกใช้ปุ๋ยเคมีอีกด้วย อีกทั้ง กลุ่มเกษตรอินทรีย์ PGS บ้านตุ่น มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานเกษตรอินทรีย์ PGS จนประสบผลสำเร็จเป็นต้นแบบของจังหวัดพะเยา เกิดเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ สถานีพัฒนาที่ดินพะเยาจึงได้เสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกรมพัฒนาที่ดินให้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS ขึ้นในแปลงเกษตรของตัวเอง เพื่อถ่ายทอดหลักการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ และกระบวนการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS ให้กับเกษตรกรในชุมชน และผู้สนใจทั่วไปได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ การดำเนินงานเกษตรอินทรีย์ PGS แบบแปลงรวม โดยมีผู้นำเกษตรอินทรีย์ เป็นพี่เลี้ยงและร่วมดำเนินการกับกลุ่มอย่างใกล้ชิด รวมทั้งมีการติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง

สำหรับเกษตรกรที่จะมาเข้าร่วมกระบวนการทำเกษตรอินทรีย์ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) กับทางกลุ่มฯ จะต้องเข้ามาฝึกอบรมถึงขั้นตอนการทำเกษตรอินทรีย์ ที่ศูนย์เรียนรู้ฯ ก่อน ส่วนขั้นตอนการรับรองเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มฯ นั้น จะมีคณะกรรมการตรวจสอบอยู่ 3 ฝ่าย คือ 1. ตัวแทนจากฝ่ายผู้บริโภคหรือผู้ประกอบการ 2. ตัวแทนจากภาคหน่วยงานราชการ และ 3. ตัวแทนจากทางสมาชิกของกลุ่มฯ ที่ผ่านการอบรมการเป็นผู้ตรวจรับรองการทำเกษตรอินทรีย์ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) มาแล้ว หากแปลงเกษตรใดอยู่ในเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่กำหนด ก็จะสามารถออกใบรับรองให้ได้ทันที โดยใบรับรองจะมีอายุ 1 ปี หลังจากนั้นจะมีการลงตรวจแปลงเป็นประจำทุกปี

"แม้ผมไม่ได้เป็นเกษตรกรมาแต่ดั้งเดิม แต่ก็สามารถเรียนรู้จนประสบความสำเร็จในการทำเกษตรอินทรีย์มาได้อย่างทุกวันนี้ เพียงเราหมั่นสังเกตศึกษาข้อมูลอย่างถ่องแท้ว่าดินของเรามีสภาพเป็นอย่างไร สภาพพื้นที่เหมาะสมกับการปลูกพืชอะไร ที่สำคัญเรามีพี่เลี้ยงที่ดีอย่างกรมพัฒนาที่ดิน ที่พร้อมจะสนับสนุนในทุกๆ ด้าน จึงให้ท่านเปิดใจ และอดทนในการทำเกษตรอินทรีย์ เมื่อท่านทำได้แล้ว สิ่งที่ท่านจะได้คือ เรื่องของสุขภาพที่ดี สิ่งแวดล้อมรอบตัวดีขึ้น และที่สำคัญคือ จะมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น จากผลผลิตที่เป็นอินทรีย์ 100%" นายจำนงค์ กล่าวทิ้งท้าย

สำหรับเกษตรกรที่ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม สามารถติดต่อผ่านเว็บไซต์กรมพัฒนาที่ดิน ในส่วนการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (https://www.ldd.go.th/Web_PGS/index.html) หรือ โทร. 02-579-1184 สายด่วน 1760